TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. liepos 7 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė politika – SESV 153 straipsnis – Darbuotojų apsauga – Direktyva 2003/88/EB – Darbo laiko organizavimas – Naktinis darbas – Kolektyvinė sutartis, pagal kurią darbo užmokesčio priedas už reguliarų naktinį darbą yra mažesnis nei už retkarčiais atliekamą naktinį darbą – Vienodas požiūris – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 20 straipsnis – Sąjungos teisės įgyvendinimas, kaip tai suprantama pagal Pagrindinių teisių chartijos 51 straipsnio 1 dalį“

Sujungtose bylose C-257/21 ir C-258/21

dėl *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas, Vokietija) 2020 m. gruodžio 9 d. nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo 2021 m. balandžio 22 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Coca-Cola European Partners Deutschland GmbH

prieš

L.B. (C-257/21),

R.G. (C-258/21),

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. Passer, teisėjai F. Biltgen ir M. L. Arastey Sahún (pranešėja),

generalinis advokatas A. Rantos,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Coca-Cola European Partners Deutschland GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* C. Böttger,

– L.B. ir R.G., atstovaujamų *Prozessbevollmächtigte* R. Buschmann ir A. Kapeller,

– Europos Komisijos, atstovaujamos B.-R. Killmann ir D. Recchia,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 299, 2003, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 381) ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 20 ir 51 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant *Coca-Cola European Partners Deutschland GmbH* (toliau – *Coca-Cola*) ginčą su L.B. (byla C-257/21) ir jos ginčą su R.G. (byla C-258/21) (toliau kartu – suinteresuotieji asmenys) dėl darbo užmokesčio priedo, mokėtino pagal kolektyvinę sutartį už naktinio darbo valandas.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

3 1990 m. Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijos Nr. 171 dėl naktinio darbo (toliau – TDO konvencija dėl naktinio darbo) 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Specialiosios priemonės, susijusios su naktinio darbo ypatumais ir būtinai apimančios bent jau 4–10 straipsniuose nurodytas priemones, taikomos naktinių darbuotojų sveikatai apsaugoti, padėti jiems atlikti jų šeimos ir visuomenines pareigas, sudaryti galimybes profesiniam tobulinimuisi ir tinkamai atlyginti už jų darbą. Tokios priemonės taip pat taikomos darbo saugos ir motinystės apsaugos srityse visiems darbuotojams, dirbantiems naktinį darbą.“

4 Šios konvencijos 8 straipsnyje numatyta:

„Su darbo laiku, apmokėjimu ar panašiomis garantijomis susijusios kompensacijos naktiniams darbuotojams nustatomos atsižvelgiant į naktinio darbo pobūdį.“

Sąjungos teisė

5 Direktyva 2003/88 priimta remiantis EB 137 straipsnio 2 dalimi (dabar – SESV 153 straipsnio 2 dalis).

6 Šios direktyvos 1, 2 ir 4–6 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(1) 1993 m. lapkričio 23 d. Tarybos direktyva 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų [OL L 307, 1993, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 197], kuri nustato minimalius saugos ir sveikatos reikalavimus darbo laiko organizavimui atsižvelgiant į kasdieninio poilsio laiką, pertraukas, savaitinio poilsį, ilgiausią savaitinio

darbo laiką, metines atostogas, naktinio bei pamaininio darbo aspektus ir darbo modelius, taikomus organizuojant darbo laiką, buvo žymiai iš dalies pakeista. Siekiant patikslinti šiuos klausimus, šios nuostatos turi būti kodifikuotos.

(2) [EB]137 straipsnis numato, kad [Europos] Bendrija turi remti ir prisidėti prie valstybių narių veiklos, siekdama pagerinti darbo aplinką ir apsaugoti darbuotojų sveikatą bei saugą. To straipsnio pagrindu priimtos direktyvos turi vengti taikyti tokius administracinius, finansinius ir teisinius suvaržymus, kurie kliudytų kurti ir plėtoti mažas ir vidutines įmones.

<…>

(4) Tikslo pagerinti darbuotojų saugą, higieną ir sveikatą darbe neturėtų būti siekiama vien dėl ekonominių priežasčių.

(5) Visi darbuotojai turi turėti pakankamai laiko poilsiui. „Poilsio“ sąvoką būtina išreikšti laiko vienetais, t. y. dienomis, valandomis ir (arba) jų dalimis. Bendrijos darbuotojams turi būti suteikiamas minimalus dienos, savaitės ir kasmetinio poilsio laikas ir atitinkamos pertraukos. Šiomis sąlygomis taip pat yra būtina nustatyti maksimalų savaitės darbo valandų skaičių.

(6) Turėtų būti atsižvelgta į [TDO] principus dėl darbo laiko organizavimo, įskaitant su naktiniu darbu susijusius principus.“

7 Šios direktyvos 1 straipsnio „Tikslas [Dalykas] ir taikymo sritis“ 1 dalyje nustatyta:

„Ši direktyva nustato būtiniausius saugos ir sveikatos reikalavimus dėl darbo laiko organizavimo.“

8 Jos 7 straipsnyje numatyta:

„1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į bent keturių savaičių mokamas kasmetines atostogas pagal nacionalinės teisės aktais ir (arba) praktika nustatytas teisės į tokias atostogas ir jų suteikimo sąlygas.

2. Minimalus kasmetinių mokamų atostogų laikas negali būti pakeistas kompensacija, išskyrus tuos atvejus, kai yra nutraukiami [baigiasi] darbo santykiai.“

9 Direktyvos 2003/88 8 straipsnyje „Naktinio darbo trukmė“ nustatyta:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad:

a) naktinės pamainos darbuotojų įprastinės darbo valandos per parą neviršytų vidutiniškai aštuonių valandų;

b) naktinės pamainos darbuotojai, kurių darbas susijęs su ypatingais pavojais arba kurių fizinis ar protinis darbo krūvis yra didelis, bet kuriuo 24 valandų trukmės laikotarpiu, kai jie dirba naktinį darbą, nedirbtų daugiau kaip aštuonias valandas.

b punkte nurodytas su ypatingu pavojumi arba dideliu fiziniu ar protiniu krūviu susijęs darbas yra apibrėžiamas nacionalinės teisės aktais ir (arba) praktika arba kolektyvinėmis sutartimis, arba darbdavių ir darbuotojų susitarimais, atsižvelgiant į naktinio darbo specifinį poveikį ir žalą.“

10 Šios direktyvos 9 straipsnyje „Sveikatos tikrinimas ir naktinės pamainos darbuotojų perkėlimas į dieninį darbą“ nurodyta:

„1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad:

a) prieš paskiriant į darbą, o vėliau reguliariai, naktinės pamainos darbuotojai turėtų teisę į nemokamą sveikatos patikrinimą;

b) naktinės pamainos darbuotojai, turintys rūpesčių dėl sveikatos, nustačius, kad jie yra susiję su naktiniu darbu, atsiradus galimybei būtų perkelti į jiems tinkamą dieninį darbą.

2. Atliekant šio straipsnio 1 dalies a punkte nurodytą nemokamą sveikatos tikrinimą, turi būti laikomasi medicininio konfidencialumo [medicininės paslapties].

3. Šio straipsnio 1 dalies a punkte nurodytas nemokamas sveikatos tikrinimas gali būti atliekamas pasinaudojant bendra nacionaline sveikatos apsaugos sistema.“

11 Minėtos direktyvos 10 straipsnyje „Darbo naktiniu laiku garantijos“ numatyta:

„Dėl darbuotojų, kurių naktinis darbas kelia pavojų jų saugai arba sveikatai, valstybės narės, remdamosi nacionalinės teisės aktais ir (arba) praktika, nustatytomis sąlygomis, gali taikyti tam tikrų kategorijų naktinės pamainos darbuotojams tam tikras garantijas.“

12 Jos 11 straipsnyje „Pranešimas apie darbuotojus, reguliariai dirbančius naktinėje pamainoje“ nustatyta:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad darbdavys, kurio darbuotojai reguliariai dirba naktinėje pamainoje, kompetentingųjų institucijų prašymu pateiktų joms informaciją apie tai.“

13 Direktyvos 2003/88 12 straipsnyje „Sauga ir sveikatos apsauga“ nurodyta:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad:

a) būtų užtikrinta naktinės pamainos darbuotojų ir pamainomis dirbančių darbuotojų sauga ir sveikatos apsauga, atitinkanti jų darbo pobūdį;

b) atitinkamos naktinės pamainos darbuotojų ir pamainomis dirbančių darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos priemonės arba sąlygos būtų lygiavertės kitiems darbuotojams taikomoms sąlygoms ir galiotų bet kuriuo metu.“

14 Šios direktyvos 13 straipsnyje „Darbo modelis [Darbo laiko režimas]“ nustatyta:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad pagal tam tikrą modelį [darbo laiko režimą] ketinantis organizuoti darbą darbdavys atsižvelgtų į bendrąjį darbo pritaikymo darbuotojui principą, atsižvelgiant į veiklos pobūdį, ypač siekiant palengvinti monotonišką darbą ir nustatyto tempo darbą, bei į saugos ir sveikatos reikalavimus, ypač dėl pertraukų darbo metu.“

Vokietijos teisė

15 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos 1949 m. gegužės 23 d. *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinės Respublikos Pagrindinis įstatymas) (*BGBl.* 1949 I, p. 1) (toliau – Pagrindinis įstatymas) 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Visi žmonės yra lygūs prieš įstatymą.

2. Vyrai ir moterys turi vienodas teises. Valstybė skatina faktinį vyrų ir moterų lygių teisių įgyvendinimą ir imasi veiksmų, kad būtų pašalintos esamos nepalankios sąlygos.

3. Niekas negali būti diskriminuojamas ar privilegijuojamas dėl lyties, kilmės, rasės, kalbos, tautybės ir kilmės, įsitikinimų, religinių ar politinių pažiūrų. Niekas negali būti diskriminuojamas dėl negalios.“

16 1998 m. kovo 24 d. *Manteltarifvertrag zwischen dem Verband der Erfrischungsgetränke-lndustrie Berlin und Region Ost eV und der Gewerkschaft Nahrung-Genuss-Gaststätten Hauptverwaltung* (Bendroji kolektyvinė sutartis tarp Berlyno ir Rytų regiono gaiviųjų gėrimų pramonės asociacijos ir Maisto ir viešojo maitinimo įstaigų centrinės administracijos profesinės sąjungos) (toliau – MTV) 7 straipsnio „Darbo užmokesčio priedai už darbą naktį, sekmadieniais ir švenčių dienomis“ 1 ir 3 dalyse numatyta:

„1. Už darbą naktį, sekmadieniais ir švenčių dienomis mokami tokie darbo užmokesčio priedai:

Viršvalandžiai nuo 41 valandos per savaitę 25 %

Viršvalandžiai už darbą naktį nuo 41 valandos per savaitę 50 %

Reguliariai atliekamas naktinis darbas nuo 1998 m. 17,5 %

Reguliariai atliekamas naktinis darbas nuo 1999 m. 20 %

Retkarčiais atliekamas naktinis darbas nuo 1998 m. 40 %

Retkarčiais atliekamas naktinis darbas nuo 1999 m. 50 %

<…>

3. Darbo užmokesčio priedai apskaičiuojami remiantis kolektyvinėje sutartyje numatytu bendru darbo užmokesčiu.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

17 Suinteresuotieji asmenys dirbo naktinėje pamainoje *Coca-Cola*, gėrimų pramonės įmonėje, sudariusioje kolektyvinę įmonės sutartį su *Gewerkschaft Nahrung-Genuss-Gaststätten* (Maisto ir viešojo maitinimo įstaigų profesinė sąjunga), pagal kurią jai privalomos MTV nuostatos.

18 L. B. laikotarpiu nuo 2018 m. gruodžio mėn. iki 2019 m. birželio mėn. reguliariai dirbo naktį, kaip tai suprantama pagal MTV, už jį jai buvo mokamas 20 % valandinio darbo užmokesčio priedas.

19 2018 m. gruodžio mėn. ir 2019 m. sausio mėn., taip pat laikotarpiu nuo 2019 m. kovo mėn. iki liepos mėn., R.G. reguliariai dirbo naktį, kaip tai suprantama pagal MTV, už tai jis gavo 25 % valandinio darbo užmokesčio priedą.

20 Manydami, kad MTV nustačius didesnį darbo užmokesčio priedą už naktinį darbą, atliekamą retkarčiais, nei už reguliarų naktinį darbą, MTV įtvirtintas skirtingas požiūris, prieštaraujantis vienodo požiūrio principui pagal Pagrindinio įstatymo 3 straipsnį ir Chartijos 20 straipsnį, suinteresuotieji asmenys pareiškė atskirus ieškinius kompetentingam *Arbeitsgericht* (Darbo teismas, Vokietija); jie reikalavo, kad už atitinkamus laikotarpius jiems būtų sumokėtas jų gauto darbo užmokesčio priedo ir to, kuris būtų mokėtas pagal MTV numatytus procentinius dydžius už retkarčiais atliekamą naktinį darbą, skirtumas. Šiuo klausimu jie tvirtino, kad reguliariai naktį dirbantiems asmenims kyla daug didesnė rizika sveikatai ir jų socialinė aplinka trikdoma labiau nei retkarčiais naktį dirbančių asmenų.

21 *Coca-Cola*, priešingai, manė, kad retkarčiais atliekamas naktinis darbas retesnis nei reguliarus darbas naktį ir kad didesnis darbo užmokesčio priedas už retkarčiais atliekamą naktinį darbą buvo pateisinamas, be kita ko, tuo, kad tokiu atveju paprastai reikalaujama dirbti papildomą darbą. Be to, reguliariai atliekamas naktinis darbas suteikia teisę gauti papildomų garantijų, be kita ko, susijusių su atostogomis. Didesniu darbo užmokesčio priedu už naktinį darbą, atliekamą retkarčiais, siekiama ne tik kompensuoti su tokio pobūdžio darbu susijusius nepatogumus, bet ir atgrasyti darbdavį nuo to, kad spontaniškai juo naudodamasis jis kištųsi į savo darbuotojų laisvalaikį ir socialinį gyvenimą.

22 *Arbeitsgericht* (Darbo teismas) atmetus suinteresuotųjų asmenų pareikštus ieškinius, jie apskundė šio teismo sprendimus *Landesarbeitsgericht Berlin-Brandenburg* (Berlyno-Brandenburgo žemės darbo teismas, Vokietija); šis patenkino jų reikalavimus dėl dalies atitinkamų laikotarpių, tačiau pripažino nepriimtinais reikalavimus dėl likusių laikotarpių.

23 *Coca-Cola* dėl šių sprendimų pateikė kasacinius skundus *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas, Vokietija), kuris yra prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

24 Chartiją pripažinus taikytina nagrinėjamu atveju, šiam teismui kyla klausimas, ar kolektyvinės sutarties nuostata, kurioje numatytas darbo užmokesčio priedas už naktinį darbą, yra suderinama su Chartija, ir konkrečiai, ar MTV 7 straipsnio 1 dalyje numatytas skirtingas požiūris į reguliarų naktinį darbą ir retkarčiais atliekamą naktinį darbą atitinka Chartijos 20 straipsnį.

25 Tokiomis aplinkybėmis *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis darbo teismas) nutarė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui toliau išdėstytus prejudicinius klausimus, kurie bylose C-257/21 ir C-258/21 suformuluoti identiškai:

„1. Ar kolektyvinės sutarties nuostata, kurioje už retkarčiais atliekamą naktinį darbą nustatyta didesnė kompensacija nei už reguliarų naktinį darbą, įgyvendinama [Direktyva 2003/88], kaip tai suprantama pagal [Chartijos] 51 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį?

2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas:

Ar kolektyvinės sutarties nuostata, kurioje už retkarčiais atliekamą naktinį darbą nustatyta didesnė kompensacija nei už reguliarų naktinį darbą, atitinka [Chartijos] 20 straipsnį, jei šia nuostata siekiama kompensuoti ne tik neigiamą naktinio darbo poveikį sveikatai, bet ir sudėtingesnio retkarčiais atliekamo naktinio darbo planavimo sunkumus?“

Dėl bylų C-257/21 ir C-258/21 sujungimo

26 2021 m. gegužės 26 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu bylos C-257/21 ir C-258/21 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdomos rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas sprendimas.

Dėl prašymų pradėti žodinę proceso dalį

27 2022 m. kovo 10 d. ir 2022 m. birželio 13 d. Teisingumo Teismo kanceliarija gavo suinteresuotųjų asmenų prašymus pradėti žodinę proceso dalį, teigdami, kad nesutinka, pirma, su sprendimu nagrinėti bylas be generalinio advokato išvados ir, antra, su Europos Komisijos pastabomis.

28 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas, remdamasis Procedūros reglamento 76 straipsnio 2 dalimi, teisėjui pranešėjui pasiūlius ir išklausęs generalinį advokatą, nusprendė nerengti teismo posėdžio, nes susipažinęs su per rašytinę proceso dalį pateiktomis pastabomis manė, jog turi pakankamai informacijos, kad priimtų sprendimą šiose bylose.

29 Be to, reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 83 straipsnį, išklausęs generalinį advokatą, Teisingumo Teismas gali bet kada nutarti pradėti arba atnaujinti žodinę proceso dalį – pirmiausia, jeigu mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos, arba jeigu baigus žodinę proceso dalį šalis pateikė naują faktą, kuris gali būti lemiamas šiam teismui priimant sprendimą, arba jeigu siekiant išnagrinėti bylą reikia remtis argumentu, dėl kurio šalys ar Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodyti suinteresuotieji asmenys nepateikė nuomonės.

30 Nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, mano, jog turi visą informaciją, būtiną atsakant į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus.

31 Taigi suinteresuotųjų asmenų prašymus pradėti žodinę proceso dalį reikia atmesti.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumo

32 Komisija tvirtina, kad prašymai priimti prejudicinį sprendimą nepriimtini, nes juos pateikęs teismas neįrodė, jog Direktyvos 2003/88 išaiškinimas būtinas tam, kad jis galėtų išspręsti ginčus pagrindinėse bylose, nes pateikti klausimai susiję tik su Chartijos išaiškinimu. Jei šie ginčai nepatenka į Direktyvos 2003/88 taikymo sritį, Chartijos aiškinimo klausimas nekyla.

33 Šiuo klausimu reikia priminti, kad SESV 267 straipsnyje numatyta prašymo priimti prejudicinį sprendimą procedūra įtvirtinamas Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų glaudus bendradarbiavimas, pagrįstas jų funkcijų padalijimu, ir ši priemonė leidžia Teisingumo Teismui pateikti nacionaliniams teismams Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris reikalingas sprendimui jų nagrinėjamose bylose priimti (2021 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *IS (Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą neteisėtumas)*, C-564/19, EU:C:2021:949, 59 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

34 Remiantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, jei pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu (2021 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *IS (Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą neteisėtumas)*, C-564/19, EU:C:2021:949, 60 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

35 Tuo remiantis reikia daryti išvadą, kad klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumas Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinos tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2021 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *IS (Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą neteisėtumas)*, C-564/19, EU:C:2021:949, 61 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

36 Nagrinėjamu atveju reikia konstatuoti, kad iš prašymų priimti prejudicinį sprendimą ir pateiktų klausimų formuluočių matyti, kad Direktyvos 2003/88 išaiškinimas būtinas siekiant atsakyti į klausimą, ar MTV 7 straipsnio 1 dalimi įgyvendinama ši direktyva, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

37 Šiomis aplinkybėmis Komisijos argumentai, susiję su Direktyvos 2003/88 aiškinimu, taigi su prašymų priimti prejudicinį sprendimą nagrinėjimu iš esmės, negali paneigti šiuos prašymus pateikusio teismo klausimų svarbos prezumpcijos (pagal analogiją žr. 2020 m. spalio 22 d. Sprendimo *Sportingbet ir Internet Opportunity Entertainment*, C-275/19, EU:C:2020:856, 36 punktą).

38 Taigi prejudiciniai klausimai yra priimtini.

Dėl pirmojo klausimo

39 Pirmuoju klausimu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar kolektyvinės sutarties nuostata, kurioje numatytas didesnis darbo užmokesčio priedas už naktinį darbą, atliekamą retkarčiais, nei numatytasis už reguliarų naktinį darbą, įgyvendinama Direktyva 2003/88, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

40 Remiantis Chartijos 51 straipsnio 1 dalimi, jos nuostatos skirtos valstybėms narėms tik tais atvejais, kai jos įgyvendina Sąjungos teisę, o pagal suformuotą jurisprudenciją sąvoka „Sąjungos teisės įgyvendinimas“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, suponuoja sąsają tarp Sąjungos teisės akto ir atitinkamos nacionalinės priemonės, kuri turi būti daugiau nei tik tam tikrų sričių panašumas arba vienos srities netiesioginis poveikis kitai, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo nustatytus vertinimo kriterijus (2021 m. spalio 28 d. Sprendimo *Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo*, C-319/19, EU:C:2021:883, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

41 Šiame kontekste Teisingumo Teismas, be kita ko, padarė išvadą dėl Sąjungos pagrindinių teisių netaikymo nacionalinės teisės atžvilgiu dėl to, kad atitinkamos srities Sąjungos teisės nuostatose nebuvo nustatyta jokios konkrečios valstybių narių pareigos dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamos situacijos. Todėl vien tai, kad nacionalinė priemonė patenka į Sąjungos kompetencijos sritį,

nereiškia, kad ji patenka Sąjungos teisės taikymo sritį ir tai atitinkamai lemia Chartijos taikymą (2021 m. spalio 14 d. Sprendimo *INSS (Našlių pensija, grindžiama bendru gyvenimu)*, C-244/20, neskelbtas Rink., EU:C:2021:854, 61 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

42 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos taip pat matyti, kad kai atitinkamos srities Sąjungos teisės nuostatos nereglamentuoja tam tikro aspekto ir nenustato valstybėms narėms jokios konkrečios pareigos dėl atitinkamos situacijos, socialinių partnerių sudarytos kolektyvinės sutarties nuostata dėl šio aspekto nepatenka į Chartijos taikymo sritį ir atitinkama situacija negali būti vertinama atsižvelgiant į jos nuostatas (2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *TSN ir AKT*, C-609/17 ir C-610/17, EU:C:2019:981, 53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

43 Taigi reikia patikrinti, ar Direktyvoje 2003/88 reglamentuojamas darbuotojų darbo užmokesčio priedas už naktinį darbą, nagrinėjamas pagrindinėje byloje, ir ar nustatoma konkreti pareiga tokių situacijų atžvilgiu.

44 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės mano, kad MTV 7 straipsnio 1 daliai gali būti taikomi, pirma, Direktyvos 2003/88 8–13 straipsniai ir, antra, TDO konvencijos dėl naktinio darbo 3 straipsnio 1 dalis ir 8 straipsnis, siejami su šios direktyvos 6 konstatuojamąja dalimi.

45 Pirmiausia reikia nurodyti, kad, išskyrus Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalyje numatytą specialų atvejį, susijusį su mokamomis kasmetinėmis atostogomis, ja reglamentuojami tik tam tikri darbo laiko organizavimo aspektai, siekiant užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatos apsaugą, todėl iš esmės ji netaikoma darbuotojų darbo užmokesčiui (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 9 d. Sprendimo *Radiotelevizija Slovenija (Pasyviojo budėjimo laikotarpis sunkiai pasiekiamoje vietovėje)*, C-344/19, EU:C:2021:182, 57 punktą ir 2021 m. kovo 9 d. Sprendimo *Stadt Offenbach am Main (Ugniagesio pasyvusis budėjimas)*, C-580/19, EU:C:2021:183, 56 punktą).

46 Iš tiesų tiek iš EB 137 straipsnio (dabar – SESV 153 straipsnis), kuris yra Direktyvos 2003/88 teisinis pagrindas, tiek iš jos 1 straipsnio 1 dalies, siejamos su 1, 2, 4 ir 5 konstatuojamosiomis dalimis, teksto matyti, kad šia direktyva siekiama nustatyti būtiniausius reikalavimus, skirtus darbuotojų gyvenimo ir darbo sąlygoms gerinti derinant nacionalinės teisės nuostatas, pirmiausia susijusias su darbo laiko trukme (šiuo klausimu žr. 2018 m. lapkričio 20 d. Sprendimo *Sindicatul Familia Constanța ir kt.*, C-147/17, EU:C:2018:926, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

47 Be to, pagal EB 153 straipsnio 5 dalį šio straipsnio nuostatos netaikomas darbo užmokesčiui, teisei jungtis į asociacijas, teisei streikuoti ar teisei imtis lokautų. Ši išimtis grindžiama tuo, kad nacionaliniu lygmeniu darbo užmokesčio dydžio nustatymas priskiriamas socialinių partnerių sutartinei autonomijai ir valstybių narių kompetencijai šioje srityje. Šiomis aplinkybėmis buvo nuspręsta, kad galiojančioje Sąjungos teisėje darbo užmokesčio dydžio nustatymo nereikėtų suderinti pagal EB 136 ir paskesnius straipsnius (dabar – SESV 151 ir paskesni straipsniai) (2008 m. balandžio 15 d. Sprendimo *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:223, 123 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

48 Tiesa, Direktyvos 2003/88 8–13 straipsniai susiję su naktiniu darbu. Tačiau šie straipsniai susiję tik su naktinio darbo trukme ir darbo laiko režimu (atitinkamai šios direktyvos 8 ir 13 straipsniai), naktinėje pamainoje dirbančių darbuotojų sauga ir sveikatos apsauga (šios direktyvos 9, 10 ir 12 straipsniai) ir kompetentingų institucijų informavimu (tos pačios direktyvos 11 straipsnis).

Taigi minėti straipsniai nereglamentuoja darbuotojų darbo užmokesčio už naktinį darbą ir todėl nenustato valstybėms narėms jokios konkrečios pareigos dėl pagrindinėse bylose nagrinėjamų situacijų.

49 Antra, reikia pažymėti, kad TDO konvencijos dėl naktinio darbo 3 straipsnio 1 dalyje ir 8 straipsnyje, siejamuose su Direktyvos 2003/88 6 konstatuojamąja dalimi, pagal Sąjungos teisę taip pat nėra nustatyta konkreti valstybių narių pareiga dėl darbuotojų darbo užmokesčio priedo už naktinį darbą.

50 Tiesa, TDO konvencijos dėl naktinio darbo 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad darbuotojams turi būti numatytos specialiosios priemonės, susijusios su naktinio darbo ypatumais, įskaitant tinkamą atlygį už tokį darbą, o pagal šios konvencijos 8 straipsnį su darbo laiku, apmokėjimu ar panašiomis garantijomis susijusios kompensacijos naktį dirbantiems darbuotojams nustatomos atsižvelgiant į naktinio darbo pobūdį.

51 Vis dėlto reikia pažymėti, kad atsižvelgiant į tai, jog Sąjunga šios konvencijos neratifikavo, ji neturi privalomos teisinės galios Sąjungos teisės sistemoje ir kad Direktyvos 2003/88 6 konstatuojamoji dalis taip pat nesuteikia privalomosios galios tai konvencijai (pagal analogiją žr. 2015 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Inuit Tapiriit Kanatami ir kt. / Komisija*, C-398/13 P, EU:C:2015:535, 64 punktą).

52 Vadinasi, MTV 7 straipsnio 1 dalyje darbuotojams numatytas darbo užmokesčio priedas už naktinį darbą nepatenka į Direktyvos 2003/88 taikymo sritį ir negali būti laikomas įgyvendinančiu Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

53 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad kolektyvinės sutarties nuostata, kurioje numatytas didesnis darbo užmokesčio priedas už naktinį darbą, atliekamą retkarčiais, nei numatytasis už reguliarų naktinį darbą, nėra įgyvendinama Direktyva 2003/88, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

Dėl antrojo klausimo

54 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į pirmąjį klausimą, nereikia atsakyti į antrąjį klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

55 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

Kolektyvinės sutarties nuostata, kurioje numatytas didesnis darbo užmokesčio priedas už naktinį darbą, atliekamą retkarčiais, nei numatytasis už reguliarų naktinį darbą, nėra įgyvendinama 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

Parašai.